

Sygn. akt V ACa 282/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Koźma
Sędziowie:	SA Maryla Domel-Jasińska (spr.) SO del. Teresa Karczyńska - Szumilas
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Joanna Makarewicz

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2017 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa Prokuratury Rejonowej B.-P. w B.

przeciwko Cegielni (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł.

o stwierdzenie nieważności uchwał zgromadzeń wspólników

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 15 stycznia 2016 r., sygn. akt VIII GC 35/15

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że powództwo oddała;

b) w punkcie II (drugim) w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa - Prokuratury Rejonowej B.-P. w B. na rzecz pozwanej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Prokuratury Rejonowej B.-P. w B. na rzecz pozwanej kwotę 810 (osiemset dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

V ACa 282/16

UZASADNIENIE

Powód – Prokurator Prokuratury Rejonowej B.-P. w B. pozwem skierowanym przeciwko pozwanej Cegielni (...) spółce z.o.o. w Ł. domagał się ustalenia nieważności uchwał podjętych przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników

pozwanej, tj. uchwały nr 1 z (...) w sprawie wyboru przewodniczącego zgromadzenia, uchwały nr 2 z (...) w sprawie przyjęcia porządku obrad, uchwały nr 3 z (...) w sprawie wyboru członków zarządu spółki, uchwały nr 1 z (...) w sprawie wyboru przewodniczącego zgromadzenia, uchwały z (...) w sprawie przyjęcia porządku obrad i uchwały nr 3 z (...) w sprawie zmiany umowy spółki oraz przyjęcia jednolitego tekstu umowy spółki.

Powód w uzasadnieniu pozwu podał, że w dniu 22 kwietnia 1914r. P. K. (1) i B. W. zawarli umowę spółki pod nazwą (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. z siedzibą w Ł.”.

B. W. zmarł w dniu (...), a P. K. (1) zmarł w dniu (...).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w B. XIII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 22 listopada 2013r. udzielono W. Ż. (1), kuratorowi ustanowionemu dla osoby prawnej – Cegielni (...) spółki z o.o. w Ł., upoważnienia do podejmowania wszelkich czynności koniecznych do powołania zarządu tej spółki, a w szczególności do zwołania w tym celu zgromadzenia wspólników.

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników zostało zwołane w dniu (...), w oparciu o art. 236 § 1 k.s.h. O terminie zwołania tego zgromadzenia zawiadomiono wszystkich spadkobierców wspólnika B. W. oraz osoby, które miały ewentualnie dziedziczyć po zmarłym wspólniku P. K. (1), tj. B. K., J. K. (1) i B. K..

W dniu (...) w Ł. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników w którym uczestniczył kurator spółki (...), będący spadkobiercą B. W. i legitymujący się pełnomocnictwem udzielonym mu przez pozostałych spadkobierców tego zmarłego wspólnika.

W ocenie powoda podjęte na tym zgromadzeniu uchwały były dotknięte nieważnością, gdyż zgromadzenie zostało zwołane z naruszeniem art. 238 § 1 k.s.h. a nadto przewodniczącym zgromadzenia został W. Ż. (2), a nie kurator W. Ż. (3).

Uchybienia dotyczące zwołania zgromadzenia w sposób nieprzewidziany w art. 238 § 1 k.s.h. wywarły wpływ na treść uchwał, gdyż kurator spółki nie ustalił spadkobierców drugiego wspólnika P. K. (1), a informację o terminie zgromadzenia przekazał osobom, które jego zdaniem mogły być spadkobiercami 50% kapitału zakładowego spółki, jednak okoliczność ta nie została w żaden sposób potwierdzona.

Tak samo, według powoda, nie zostali prawidłowo zawiadomieni spadkobiercy P. K. (1) o zgromadzeniu wspólników, zwołanym na dzień (...) Powód zarzucił, iż oba zgromadzenia odbyły się z pominięciem następców prawnych zmarłego wspólnika P. K. (1) i osoby te nie miały realnej możliwości uczestnictwa i głosowania na tych zgromadzeniach, a przez to wpływu na wybór zarządu i kształt umowy spółki. Nadto nie wyraziły zgody na dokonanie zmiany umowy spółki poprzez uszczuplenie praw przyznanych osobiście ich spadkobiercy. Z treści § 10 i § 11 pierwotnej umowy spółki wynikało bowiem, że B. W. i P. K. (1) pełnili funkcje „dyrektorów zarządzających”, a reprezentacja spółki na zewnątrz była łączna. Zdaniem powoda porównanie tych zapisów z obecnie obowiązującymi przepisami kodeksu spółek handlowych prowadzi do wniosku, że odpowiednikiem funkcji dyrektora zarządzającego jest członkostwo w zarządzie. Aprobata przyznania konkretnemu wspólnikowi osobistego uprawnienia do zajmowania pozycji zarządcy oznacza konieczność zastosowania art. 246 § 3 k.s.h. Tym samym uchwała dotycząca zmiany umowy spółki, odejmująca mu to uprawnienie, wymaga jego zgody.

Nadto w ocenie powoda kwestionowanym zgromadzeniom przewodniczyła osoba nieuprawniona – W. Ż. (2). Skoro na podstawie art. 42 § 2 k.c. kuratorowi spółki – (...) udzielono upoważnienia do podejmowania wszelkich czynności koniecznych do powołania zarządu spółki, a w szczególności do zwołania w tym celu zgromadzenia wspólników, to kurator winien był przewodniczyć zwołanemu przez siebie zgromadzeniu.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu. Wskazała, że w dniu 29 maja 2014r. spadkobiercy wspólnika B. W., tj. I. W. (1), W. Ż. (3) i W. Ż. (2) zawiadomili kuratora spółki o nabyciu spadku, w skład którego wchodziło 50% udziałów w kapitale zakładowym pozwanej spółki oraz zgodnie z

art. 187 § 1 k.s.h. wyznaczyli W. Ż. (2) do reprezentacji i wykonywania praw z 50% udziałów spółki. Kurator podjął działania w celu ustalenia spadkobierców drugiego wspólnika P. K. (1) i ustalił, że są nimi: B. K. (zamieszkała w P.), B. K. (zamieszkała w S.) i J. K. (1).

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników zostało zwołane w dniu (...), na podstawie art. 236 § 1 k.s.h., w celu powołania zarządu spółki. W dniu (...) odbyło się kolejne zgromadzenie, na którym podjęto uchwałę dostosowującą pierwotne brzmienie umowy spółki do aktualnie obowiązujących przepisów. Pozwana wskazała, że o obu zgromadzeniach zostali zawiadomieni: W. Ż. (2), reprezentujący spadkobierców B. W. oraz obie B. K. i J. K. (1).

Pozwana powołała się na treść art. 187 k.s.h., według której o przejściu udziału lub jego ułamkowej części na inną osobę zainteresowani zawiadamiają spółkę, przedstawiając dowód przejścia, które jest skuteczne wobec spółki od chwili, gdy spółka otrzymała od jednego z zainteresowanych zawiadomienie o tym wraz z dowodem dokonania czynności. Przejście to może nastąpić, w ocenie pozwanej, zarówno pomiędzy żyjącymi, jak i w drodze dziedziczenia.

Dodatkowo pozwana wywodziła, że powstanie prawa członkostwa w spółce po stronie osoby nabywającej udziały w spółce, bez względu na sposób tego nabycia, związane jest nie tylko z samym faktem przysługiwania majątkowych praw udziałowych ale także z istnieniem po stronie nabywcy woli przystąpienia do spółki. O ile prawa udziałowe nabywane są przez spadkobierców wspólnika w sposób definitywny z chwilą przyjęcia spadku, o tyle nawiązanie pomiędzy nimi a spółką stosunku członkostwa następuje w momencie dotarcia do spółki zawiadomienia osób zainteresowanych o przejściu udziałów (art. 187 § 1 k.s.h.). Z tą chwilą dociera do spółki dorozumiane oświadczenie woli spadkobierców o uczestnictwie w spółce. Brak aktywności spadkobierców w zakresie dokonania stosownego zawiadomienia spółki nie pozwala na przyznanie im statusu wspólnika w tej spółce. Ustalenie spadkobierców nie jest rzeczą spółki a dopiero udokumentowane zawiadomienie przez zainteresowanego jest skuteczne wobec spółki. Do tego czasu spółka może i powinna działać tak, jakby przejście udziału nie miało miejsca.

W konsekwencji, według pozwanej, skoro spadkobiercy wspólnika uzyskują status wspólnika z chwilą jej zawiadomienia o przejściu udziałów, to do tego momentu spółka nie musi ich zawiadamiać o zgromadzeniach wspólników. Do czasu takiego zawiadomienia na spółce nie ciąży w stosunku do spadkobierców żadne obowiązki wynikające ze stosunku członkostwa. Spadkobierca powinien swoje prawa do udziału wykazać wobec spółki postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku, stosownie do treści art. 1027 k.c.

Ponadto pozwana powołała się na dyspozycję art. 184 k.s.h., z której wynika, że współuprawnieni z udziału lub udziałów wykonują swoje obowiązki w spółce przez wspólnego przedstawiciela a za świadczenia związane z udziałem odpowiadają solidarnie. Jeżeli współuprawnieni nie wskazali wspólnego przedstawiciela, oświadczenia spółki mogą być dokonywane wobec któregośkolwiek z nich.

Skoro w niniejszej sprawie współuprawnieni nie wskazali spółce wspólnego przedstawiciela, to zawiadomienie o zgromadzeniu mogło być wysłane do choćby jednego spadkobiercy, który zawiadomił spółkę o śmierci udziałowca. Jeżeli spółce nie jest znany żaden ze spadkobierców lub nie wiadomo, czy osoba, która zawiadomiła spółkę o śmierci wspólnika, należy do kręgu spadkobierców, spółka nie jest zobowiązana wysyłać zawiadomień o zgromadzeniach. Brak wskazania wspólnego przedstawiciela tworzy bowiem sytuację, w której prawa z udziałów pozostają w zawieszaniu i nie mogą być wykonywane.

W rozpoznawanej sprawie kurator spółki wysłał do trzech spadkobierców P. K. (1) zawiadomienia o zgromadzeniu wspólników, choć można było mówić o skutecznym zawiadomieniu o zgromadzeniu w przypadku zawiadomienia tylko jednego ze współuprawnionych (art. 184 § 2 k.s.h.).

Pozwana twierdziła, że zawiadomienia o obu zgromadzeniach, z dnia (...) i (...) czyniły zadość wymaganiom określonym w art. 238 § 1 i § 2 k.s.h.

Pozwana nie zgodziła się z zarzutem powoda, że w sprawie ma zastosowanie art. 246 § 3 k.s.h. , gdyż wspólnikom na mocy umowy spółki z 1914r. nie zostały przyznane żadne uprawnienia osobiste. Uprawnień osobistych nie można mylić z pełnieniem funkcji członka zarządu.

Dodatkowo pozwana zwróciła uwagę, iż w zaświadczeniu Sądu Rejonowego w B. z dnia 22 listopada 2013r. nie pojawiło się stwierdzenie, że kurator ma obowiązek zwołać zgromadzenie czy też jemu przewodniczyć. Kurator należycie wypełnił swoje obowiązki, gdyż podjął konieczne działania celem powołania zarządu spółki.

Zdaniem pozwanej twierdzenie powoda, że to kurator miał obowiązek ustalenia spadkobierców drugiego wspólnika nie znajduje oparcia w przepisach prawa.

Wyrokiem z dnia 15 stycznia 2016r. Sąd Okręgowy w B. uwzględnił żądanie pozwu, czyniąc następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

W dniu 6 maja 1914r. P. K. (1) i B. W. zawarli umowę spółki pod nazwą: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. z siedzibą w Ł.”.

B. W. zmarł (...), a P. K. (1) zmarł (...). Spadkobiercami B. W. są: W. Ż. (2), W. Ż. (3) i I. W. (2), którzy byli obecni na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu (...)

Spadek po P. K. (1) nabyli: A. K. (1), J. K. (2) (w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego błędnie podano: K.) i Ł. K..

A. K. (1) zmarł w dniu (...), a spadek po nim nabyli: J. K. (3) oraz Ł. K. i J. K. (2).

Ł. K. zmarła w dniu (...), a spadek po niej nabyli: K. K. (2), B. K., J. K. (1) i B. K.. A. K. (1) i J. K. (2) nie żyją, przy czym J. K. (2) miał syna M. oraz córki G. i I..

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2014r. Sąd Rejonowy w B. udzielił W. Ż. (3) – kuratorowi ustanowionemu dla osoby prawnej – Cegielni (...) spółki z o.o. w Ł. ((...) Ł., sygn. (...) dawnego Rejestru Handlowego Sądu Powiatowego w B.) upoważnienia do podejmowania wszelkich czynności koniecznych dla powołania zarządu tej spółki, a w szczególności do zwołania w tym celu zgromadzenia wspólników. Treść tego orzeczenia znalazła odzwierciedlenie w zaświadczeniu wydanym kuratorowi przez ten Sąd.

Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników wskazanej wyżej spółki zostało zwołane w dniu (...) na podstawie art. 236 § 1 k.s.h. na żądanie wspólnika W. Ż. (2). Zawiadomienia o zgromadzeniu kurator spółki nadał pocztą w dniu 5 lipca 2014r. do B. K., zamieszkałej w P., B. K., zamieszkałej w S. i do J. K. (1). Wspólnik W. Ż. (2) zawiadomienie odebrał osobiście w dniu 4 lipca 2014r. Obie B. K. otrzymały to zawiadomienie, zaś J. K. (1) nie otrzymała go, gdyż od pewnego czasu zamieszkiwała w innej miejscowości, a zawiadomienie wysłano na jej poprzedni adres zamieszkania. Do K. K. (2) zawiadomienie w ogóle nie zostało wysłane.

Z protokołu obrad Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia (...) wynikało, że na tym zgromadzeniu reprezentowani byli: W. Ż. (2), W. Ż. (3) oraz I. W. (2), którzy posiadali udziały odpowiadające 50% kapitału zakładowego, którzy udzielili upoważnienia w trybie art. 184 k.s.h. W. Ż. (2). Obecny na zgromadzeniu był również kurator spółki – (...).

Na mocy podjętej na tym zgromadzeniu uchwały nr 1 przewodniczącym zgromadzenia został W. Ż. (2), który stwierdził, że reprezentowane jest 50% kapitału zakładowego oraz ważność zgromadzenia. Następnie podjęto uchwałę nr 2 o przyjęciu porządku obrad i uchwałę nr 3 o wyborze członka zarządu – W. Ż. (3). Do udziału w zgromadzeniu nie została dopuszczona, mimo stawiennictwa, B. K. ze S..

Pismem z dnia (...) zostało zwołane Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki na dzień (...) W zawiadomieniu podano porządek obrad oraz projekt tekstu jednolitego umowy spółki. Wspólnik W. Ż. (2) odebrał

to zawiadomienie w dniu (...), zaś do B. K. z P., B. K. ze S. i do J. K. (1) zostało ono wysłane w dniu (...) Do K. K. (2) zawiadomienie w ogóle nie zostało wysłane.

W dniu (...) odbyło się drugie Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników pozwanej spółki, na którym obecny był W. Ż. (3). Uchwałą nr 1 wybrano przewodniczącego zgromadzenia W. Ż. (2), który reprezentował i wykonywał prawa z udziałów nabytych w drodze dziedziczenia po wspólniku B. W. przez W. Ż. (2), W. Ż. (3) i I. W. (2). W uchwale nr 3 zgromadzenie zmieniło umowę spółki, a w jej miejsce wprowadziło zapisy nowej umowy.

W. Ż. (3) złożył w dniu (...) oświadczenie o wniesieniu wkładów.

W dniu 4 września 2014r. W. Ż. (3) sporządził listę wspólników, w której wykazał jako wspólnika posiadającego 25 udziałów samego siebie, oraz jako drugiego wspólnika P. K. (1), również posiadającego 25 udziałów.

Sąd Okręgowy w B. XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 8 grudnia 2014r. oddalił wniosek pozwanej o wpis do KRS. Od tego orzeczenia pozwana wniosła skargę.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd ten wskazał, że zgodnie z art. 620 § 1 k.s.h. do oceny skutków zdarzeń prawnych stosuje się przepisy obowiązujące w dniu, w którym zdarzenia te nastąpiły. Okoliczności zawiadomienia wspólników o Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu (...) przez kuratora spółki (...) należało ocenić według aktualnie obowiązującego art. 238 k.s.h.

Sąd Okręgowy wskazał, że kurator spółki nie zawiadomił o zgromadzeniu z dnia (...) wszystkich spadkobierców P. K. (1) i wobec tego zgromadzenie to nie zostało ważnie zwołane.

Sąd I instancji podzielił stanowisko, iż w przypadku tzw. „reaktywacji spółki przedwojennej” art. 187 § 1 zd. 2 k.s.h., który stanowi, iż przejście udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz ustanowienie zastawu lub użytkownika jest skuteczne wobec spółki od chwili, gdy spółka otrzyma od jednego z zainteresowanych zawiadomienie o tym wraz z dowodem dokonania czynności, znajduje zastosowanie, jednakże z pewnym zastrzeżeniem.

W ocenie Sądu I instancji w przypadku tzw. spółki przedwojennej osoby działające za spółkę (kurator, zarząd) obowiązane są do podjęcia dodatkowych działań i czynności mających na celu ustalenie składu osobowego wspólników spółki. W przedmiotowej spółce osoba zainteresowana nie miała przecież „kogo” zawiadomić o przejściu udziałów skoro nie było w spółce przez wiele lat organów, co zresztą było powodem ustanowienia kuratora, którego pozwana chce bezpodstawnie traktować jak organ spółki.

Zatem zawiadomienie kuratora, który nie jest organem spółki, nie może być traktowane jako zawiadomienie spółki.

Kurator W. Ż. (3) powinien był poczynić wszelkie możliwe starania dla ustalenia kręgu spadkobierców P. K. (1), celem skutecznego zwołania Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników w dniu (...) Spadkobiercy P. K. (1) powinni mieć realną szansę uczestnictwa i głosowania na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu (...), a przez to na wybór zarządu spółki oraz realną szansę uczestnictwa i głosowania na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników w dniu (...), a przez to na kształt umowy spółki, a także na dalsze kwestie, które z powyższym się nieodzownie wiążą, w tym z dochodzeniem roszczeń związanych z nacjonalizacją majątku spółki.

W ocenie Sądu Okręgowego bez ustalenia właściwego kręgu spadkobierców na podstawie instytucji prawem przewidzianych i ich właściwego zawiadomienia oraz reprezentowania na zgromadzeniu wspólników, a także niedopuszczenia do udziału w nim B. K. ze S., która się stawiała, nie jest możliwe przyjęcie skuteczności zgromadzenia wspólników w dniu (...)

Nie jest także możliwe przyjęcie skuteczności Zgromadzenia Wspólników w dniu (...), albowiem nie zostało ono zwołane przez prawidłowo powołany zarząd spółki (art. 232 k.s.h.). Dodatkowo, również w odniesieniu do Zgromadzenia Wspólników z dnia (...) aktualną pozostaje kwestia braku zawiadomienia spadkobierców P. K. (1).

Powyższe okoliczności były wystarczające, zdaniem Sądu I instancji, do stwierdzenia nieważności wszystkich zaskarżonych przez powoda uchwał na podstawie art. 252 § 1 k.s.h.

Pozwana złożyła apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko całości rozstrzygnięcia, zarzucając:

1. naruszenie art. 187 § 1 k.s.h. w zw. z art. 612 k.s.h. i art. 620 k.s.h. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że spółka (kurator/zarząd) powinna ustalić skład osobowy wspólników spółki;
2. naruszenie art. 184 k.s.h. w zw. z art. 612 k.s.h. i art. 620 k.s.h. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie faktu, iż wystarczające jest zawiadomienie jednego ze współuprawnionych z udziałów, w przypadku nie wskazania przez nich wspólnego przedstawiciela;
3. naruszenie art. 238 § 1 k.s.h. w zw. z art. 232 k.s.h. i art. 612 k.s.h. oraz art. 620 k.s.h. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie oraz wyciągnięcie na ich podstawie nieprawidłowego wniosku o nieważnym zwołaniu zgromadzeń wspólników spółki;
4. naruszenie art. 252 § 1 k.s.h. w zw. z art. 238 § 1 k.s.h., polegające na błędnej wykładni art. 252 k.s.h. i uznaniu, że niezawiadomienie wspólnika spółki z o.o. o zgromadzeniu wspólników, zgodnie z treścią art. 238 k.s.h., stanowiące wyłącznie formalne uchybienie procedury zwoływania zgromadzenia wspólników, stanowi samo w sobie naruszenie powodujące nieważność uchwał podjętych podczas tego zgromadzenia, bez potrzeby badania skutków tego naruszenia na treść podjętych uchwał;
5. naruszenie art. 252 k.s.h. w zw. z art. 58 k.c., polegające na błędnej wykładni i uznaniu, że zastosowanie do uchwał sprzecznych z ustawą ma art. 58 k.c., powodujący bezwzględną nieważność tych uchwał w momencie zgłoszenia powództwa, a wyrok jedynie stwierdza ich nieważność;
6. naruszenie art. 252 k.s.h. w zw. z art. 5 k.c. i art. 64 Konstytucji, poprzez brak ich zastosowania i stwierdzenie nieważności uchwał, w przypadku gdy podjęte uchwały są zgodne z zasadami współżycia społecznego, a stwierdzenie ich nieważności narusza konstytucyjną zasadę gwarancji ochrony własności i innych praw majątkowych;
7. naruszenie art. 217 § 1 i § 2 k.s.h. w zw. z art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c. poprzez nierozstrzygnięcie wniosku dowodowego pozwanej o przesłuchanie W. Ź. (3), w sposób pozytywny bądź negatywny, skutkujące pozbawieniem pozwanej możliwości zgłoszenia zarzutu w trybie art. 162 k.p.c., a tym samym pozbawieniem możliwości dowodzenia okoliczności i faktów, które mogą stanowić o kwestiach istotnych dla merytorycznego rozpoznania sprawy;
8. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez zaniechanie wskazania przez Sąd w sporządzonym uzasadnieniu przyczyn, dla których wnioski dowodowe nie zostały rozpatrzone, argumenty strony pozwanej nie zostały w ogóle rozważone, a także zaniechanie wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem prawa, co uniemożliwia dokonanie kontroli prawidłowości wydanego w sprawie wyroku;
9. naruszenie art. 331 § 1 k.p.c. w zw. z art. 133 § 3 k.p.c. poprzez brak doręczenia wyroku z uzasadnieniem pełnomocnikowi pozwanej na adres wskazany we wniosku pełnomocnika pozwanej o sporządzenie i doręczenie wyroku z uzasadnieniem, co w efekcie uniemożliwiło przygotowanie obrony i właściwą ochronę interesów pozwanej;
10. naruszenie art. 113 ust. 1 w zw. z art. 96 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, na skutek wydania błędnego wyroku i obciążenie pozwanej kosztami sądowymi;
11. naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, mimo że ze zgromadzonego materiału wynika brak prowadzenia działalności gospodarczej przez pozwaną spółkę, a sprawa ma charakter precedensowy.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie w całości powództwa i zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Nadto na podstawie art. 381 k.p.c. pozwana domagała się dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z przesłuchania W. Ż. (3) oraz wszystkich spadkobierców P. K. (1) na okoliczności kontaktowania się kuratora ze spadkobiercami, potwierdzenia otrzymania zawiadomienia bądź informacji o zgromadzeniach spółki, skuteczności odbycia zgromadzeń wspólników spółki i zatwierdzenia uchwał i nie wnoszenia zastrzeżeń co do sposobu zwołania zgromadzeń, braku zawiadomienia o zgromadzeniach, przebiegu zgromadzeń, jak i treści uchwał podjętych na zgromadzeniach w dniach (...) i (...), ewentualnie o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z pisemnych oświadczeń spadkobierców P. K. (1), potwierdzających wskazane wyżej okoliczności oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów potwierdzających prawa określonych osób do spadku, tj. w szczególności postanowień sądu o stwierdzeniu nabycia spadków, testamentów, aktów stanu cywilnego.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko, zgodnie z którym zaskarżone uchwały zostały podjęte z naruszeniem prawa.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że nie był zasadny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera zarówno ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne, ze wskazaniem podstawy prawnej rozstrzygnięcia, co umożliwia dokonanie instancyjnej kontroli orzeczenia.

W znacznej części zarzuty apelacji należało jednak uznać za zasadne.

Nie ulegało wątpliwości, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zawarta na podstawie umowy z dnia 22 kwietnia 2014r. przez P. K. (1) i B. W., była zarejestrowana w dawnym rejestrze sądowym (...) i mimo faktycznego nie prowadzenia działalności gospodarczej od momentu śmierci obu jej wspólników, nie utraciła bytu prawnego i mogła zostać reaktywowana przez spadkobierców tych wspólników (por. Zbigniew Opałko, Sytuacja prawna spółek utworzonych przed wojną, Prawo Spółek, marzec 1998, str. 17-20), w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy kodeksu spółek handlowych, co wynika z treści art. 612 k.s.h.

Ustanowiony na podstawie art. 42 § 1 k.c. kurator dla osoby prawnej, w tym dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, powinien w pierwszej kolejności postarać się o niezwłoczne powołanie organów tej osoby prawnej, a zakres jego umocowania do działania musi wynikać z treści orzeczenia sądu. Zakres umocowania kuratora pozwanej spółki wynikał z postanowienia Sądu Rejonowego w B. z dnia 22 listopada 2013r. i sprowadzał się do „podjęcia wszelkich czynności koniecznych do powołania zarządu tej spółki, a w szczególności do zwołania w tym celu zgromadzenia wspólników”.

W sytuacji gdy pozwana spółka z o.o. nie tylko nie posiadała organów ale także nie posiadała wspólników, zwołanie zgromadzenia wspólników przez kuratora spółki należało ocenić nie tylko przez pryzmat treści art. 238 § 1 i § 2 k.s.h., ale również z uwzględnieniem treści art. 184 § 1 i § 2 k.s.h. oraz art. 187 § 1 k.s.h.

Trafnie zarzuciła skarżąca w apelacji, że przy rozstrzyganiu niniejszej sprawy przepisy art. 184 § 1 i § 2 k.s.h. oraz art. 187 § 1 k.s.h. zostały naruszone, gdyż wbrew stanowisku strony powodowej, podzielonemu przez Sąd I instancji, kurator spółki nie miał obowiązku ustalenia pełnego kręgu spadkobierców zmarłego wspólnika P. K. (1) i zawiadomienia tych osób o terminie zgromadzenia wspólników, zwołanego na dzień (...)

Nie można też podzielić poglądu Sądu Okręgowego, że w przypadku reaktywacji spółki przedwojennej art. 187 § 1 zd. 2 k.s.h. znajduje zastosowanie, jednakże z pewnym zastrzeżeniem, gdyż z jednej strony kurator spółki powinien

podjąć działania i czynności mające na celu ustalenie składu osobowego wspólników spółki, a z drugiej strony Sąd ten stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie osoba zainteresowana realizacją uprawnień po przejściu udziału na inną osobę nie miała komu złożyć zawiadomienia, o którym stanowi art. 187 § 1 zd. 2 k.s.h.

Przede wszystkim należy zauważyć, że spadkobiercy zmarłego wspólnika z momentem otwarcia spadku nie stają się automatycznie wspólnikami spółki z o.o., zaś uprawnionymi z udziału lub udziałów w spółce, w rozumieniu art. 184 § 1 k.s.h., są tylko ci spadkobiercy, którzy mają uregulowane kwestie dziedziczenia, tj. legitymujący się postanowieniem sądu o stwierdzeniu nabycia spadku lub notarialnym potwierdzeniem dziedziczenia, na co wskazuje treść art. 187 § 1 k.s.h. Kurator spółki o zwołaniu zgromadzenia wspólników winien był zatem zawiadomić tych tylko spadkobierców każdego ze wspólników, którzy legitymowali się postanowieniami o stwierdzeniu nabycia spadku lub notarialnymi poświadczeniami dziedziczenia, o których wiedział. Wymaganie, aby kurator ustalił wszystkich spadkobierców, również tych, którzy nie uregulowali kwestii dziedziczenia, nie tylko nie znajduje oparcia w przepisach prawa ale w praktyce może okazać się niewykonalne. Dotyczy to zwłaszcza takich sytuacji, gdy nie wchodzi w grę dziedziczenie ustawowe lecz dziedziczenie testamentowe, np. przez osoby nie będące członkami rodziny zmarłego wspólnika, czy też doszło do wydziedziczenia osób należących do kręgu spadkobierców ustawowych.

Nie można zaakceptować poglądu, że w świetle art. 184 i 187 k.s.h. kurator spółki, w przypadku braku organów spółki i śmierci wszystkich jej wspólników (sytuacja taka może dotyczyć nie tylko spółki założonej przed II wojną światową, ale i współcześnie, gdy np. wszyscy wspólnicy zginą w wypadku komunikacyjnym), powinien ustalać pełny krąg spadkobierców tych wspólników, a nawet dalszych spadkobierców. W niniejszej sprawie w przypadku dalszych spadkobierców P. K. (1), tj. spadkobierców jego syna J. K. (2), dziedziczącego część spadku, byłoby to wysoce utrudnione, co obrazują złożone do akt sprawy pisma M. K. i zeznania świadków B. K. oraz J. K. (1) wskazujące na różne kręgi spadkobierców J. K. (2), kręgi nie pokrywające się.

W związku z tym, że zakres umocowania kuratora spółki obejmował „podjęcie wszelkich czynności koniecznych do powołania zarządu tej spółki, a w szczególności do zwołania w tym celu zgromadzenia wspólników”, należało uznać, wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, że czynnością konieczną kuratora było również odebranie zawiadomienia osób zainteresowanych o przejściu udziału na inne osoby, o którym stanowi art. 187 § 1 zd. 2 k.s.h., dokonanego po otrzymaniu zawiadomienia o zwołaniu zgromadzenia wspólników.

Zgodnie z art. 184 § 1 k.s.h. współuprawnieni z udziału lub udziałów wykonują swoje prawa w spółce przez wspólnego przedstawiciela, a zatem również w taki sposób wykonują prawo do udziału w zgromadzeniu wspólników. Zasadnie zatem spadkobiercy wspólnika B. W. wskazali jako wspólnego przedstawiciela W. Ż. (2), zawiadamiając o tym kuratora. Wspólny przedstawiciel brał udział w zgromadzeniach wspólników w dniu (...) i w dniu (...)

Nadto kurator spółki zawiadomił o zgromadzeniu wspólników z dnia (...), spadkobierczyni wspólnika P. K. (1), dziedzicząca łącznie ponad część spadku po nim, jako spadkobierczyni córki P. Ł. K., która nabyła spadek po P. K. (1) w części spadku, a następnie stały się też spadkobierczyniami po drugim spadkobiercy P. K. (1) – jego synu A. K. (1), w 1/4 części spadku (postanowienie Sądu Rejonowego w (...) k. 359 i postanowienie Sądu Rejonowego w (...), stwierdzające nabycie spadku po Ł. K. – k. 361).

O zgromadzeniu wspólników zwołanym przez kuratora spółki na dzień (...) zostali zawiadomieni wszyscy spadkobiercy P. K. (1), którzy legitymowali się prawomocnymi postanowieniami o stwierdzeniu nabycia spadku, tj. B. K., zamieszkała w P. (przesłuchana w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w (...) potwierdziła, że otrzymała zawiadomienia o obu zgromadzeniach i je zignorowała), B. K., zamieszkała w S. (przesłuchana w drodze pomocy prawnej przed Sądem Rejonowym w (...) przyznała, że otrzymała oba zawiadomienia), jak również K. K. (2). Zawiadomienie K. K. (2), wbrew odmiennym ustaleniom Sądu Okręgowego, że spadkobierczyni ta w ogóle nie została zawiadomiona o zgromadzeniach, potwierdziła w swoich zeznaniach świadek B. K. ze S..

Spadkobierczyni J. K. (1) nie otrzymała zawiadomień jedynie dlatego, że zmieniła miejsce zamieszkania. W tej sytuacji nie można było zarzucić kuratorowi spółki, że nie dołożył starań w ustaleniu spadkobierców wspólnika P. K. (2) i ich nie zawiadomił o dacie zgromadzenia wspólników, gdyż zawiadomił wszystkich spadkobierców, którzy wówczas

legitymowali się postanowieniami o stwierdzeniu nabycia spadku po P. K. (1), a następnie po jego spadkobiercach, tj. Ł. K. i A. K. (2). Trzeci i ostatni spadkobierca P. K. (1) – jego syn J. K. (2) nie żył w dacie zwołania zgromadzenia przez kuratora, gdyż zmarł w 2008r. i jego spadkobiercy nie byli wówczas ustalen. Trudno było zatem wymagać od kuratora, aby zawiadamiał o zgromadzeniu osoby, co do których nie było wiadomo, czy są spadkobiercami. Dopiero w 2016r. Sąd Rejonowy we W. wydał postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po J. K. (2), z którego wynika, że jedynym jego spadkobiercą jest jego syn M. K..

Ponieważ zawiadomieni przez kuratora spadkobiercy P. K. (1), łącznie reprezentujący ponad część spadku po nim, nie wskazali wspólnego przedstawiciela do wykonywania praw w spółce, o którym stanowi art. 184 § 1 k.s.h., to z własnej woli, a właściwie z własnego zaniechania, pozbawili się udziału w zgromadzeniach wspólników. Ustalenie Sądu Okręgowego, że spadkobierczyni B. K. ze S. została pozbawiona możliwości wzięcia udziału w nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników w dniu (...) nie znajduje poparcia w zeznaniach tej spadkobierczyni. Świadek B. K. ze S. w złożonych przez siebie zeznaniach nie zarzuciła, że pozbawiono ją możliwości wzięcia udziału w tym zgromadzeniu. Jedynie świadek I. W. (3) zeznała, że B. K. była obecna na zgromadzeniu wspólników w dniu (...) i że nie wie dlaczego nie została odnotowana jej obecność w protokole zgromadzenia (k. 268). Na podstawie takiego zeznania nie sposób twierdzić, że B. K. pozbawiono uczestnictwa w zgromadzeniu, zwłaszcza gdy zważy się, że była ona tylko jedną ze spadkobierczyń, legitymujących się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku oraz, że pozostali znani i zawiadomieni spadkobiercy nie wskazali wspólnego przedstawiciela, zgodnie z art. 184 § 1 k.s.h., przez którego mogliby wykonywać swoje prawa w spółce, w tym prawo udziału w zgromadzeniu wspólników.

W sytuacji, gdy o zgromadzeniu wspólników w dniu (...) zostali zawiadomieni spadkobiercy P. K. (1), uprawnieni do dziedziczenia po nim ponad część jego udziału w spółce i nie skorzystali z uprawnień przysługujących im na podstawie art. 184 § 1 k.s.h. i art. 187 § 1 zd. 2 k.s.h., nie można twierdzić, jak uczynił to Sąd Okręgowy, że to zgromadzenie wspólników zostało zwołane wadliwie, z naruszeniem art. 238 k.s.h, a przez to podjęte na nim uchwały były nieważne.

Zgodnie z tezą wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2007r. III CSK 238/07 brak wskazania wspólnego przedstawiciela powoduje sytuację, w której prawa z udziału pozostają w zawieszeniu i nie mogą być wykonywane. Współuprawniony nie może zatem wykonywać prawa głosu, zaskarżać uchwał podjętych przez organy statutowe spółki, wykazywać czynności kontrolnych, dywidenda jest wypłacana do depozytu sądowego.

Trafnie zarzuciła skarżąca, że w świetle art. 252 § 1 k.s.h. nie wystarczy do ustalenia nieważności uchwał stwierdzenie uchybień formalnych w zwołaniu zgromadzenia wspólników, na których uchwały te zapadły, ale należy wykazać, że uchybienia te miały wpływ na treść uchwał. W powyższym zakresie pozwana powołała się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, m.in. na wyrok Sądu Najwyższego z 5 lipca 2007r. III CSK 163/07, OSNC 2008/9/107 i powołane w jego uzasadnieniu inne orzeczenia. Gdyby nawet przyjąć, że kurator spółki miał obowiązek zawiadomienia o zgromadzeniu wszystkich dalszych spadkobierców P. K. (1) (spadkobiercy wskazani w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku Sądu Rejonowego w (...) z dnia 29 sierpnia 1985r. – k. 470 wówczas już nie żyli), to niezawiadomienie spadkobiercy J. K. (2), tj. M. K., wówczas nie dysponującego jeszcze dokumentem stwierdzenia nabycia spadku, nie było tego rodzaju uchybieniem, które miało wpływ na treść uchwał. Uchwały podjęte na obu zgromadzeniach akceptują bowiem aktualnie wszyscy spadkobiercy, co wynika z pisma ich pełnomocnika (k. 528), a zatem nie zachodzi ani faktycznie ani hipotetycznie żadna obawa o naruszenie ich praw poprzez podjęcie tych uchwał.

Skoro uchwały na zgromadzeniu wspólników w dniu (...) zostały podjęte prawidłowo, bez naruszenia przepisów kodeksu spółek handlowych, to zwołanie przez zarząd wybrany na tym zgromadzeniu kolejnego zgromadzenia wspólników w dniu (...) również nie naruszało przepisów prawa. Uchwała nr 3 z dnia (...) dotycząca dostosowania tekstu umowy spółki do obowiązujących aktualnie przepisów kodeksu spółek handlowych nie dyskryminuje żadnego ze wspólników, ani nie pozbawia ich żadnych praw. Treść umowy spółki przyjęta na mocy tej uchwały jest standardowa, odpowiadająca aktualnym realiom i przepisom. Twierdzenie strony powodowej, że uchwała ta narusza art. 246 k.s.h., gdyż pozbawia osoby będące spadkobiercami wspólnika P. K. (1) praw osobistych, nadanych w pierwotnym tekście umowy spółki, było całkowicie bezzasadne. Przyznanie praw osobistych dotyczy wspólników, a nie udziałów. Prawa przyznane osobiście mogą mieć charakter obligacyjny i organizacyjny. Istnienie praw przyznaných

osobiście dotyczy zawsze określonego z imienia i nazwiska wspólnika i mają one charakter następczy do praw udziałowych. Do najważniejszych praw osobistych o charakterze obligacyjnym należy zaliczyć prawo zakupu po cenach atrakcyjniejszych niż ceny rynkowe, korzystanie ze składników majątku spółki, prawo do korzystania z samochodów spółki do celów prywatnych. Z kolei do organizacyjnych praw osobistych zaliczyć można prawo powoływania zarządu spółki lub poszczególnych członków, prawo odwoływania rady nadzorczej, prawo zwoływania zgromadzeń wspólników.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 marca 2002r. sygn. akt V CKN 846/00 Lex nr 54476 przyjął, że prawa przyznane osobiście, to prawa przyznane bezpośrednio określonej osobie, stanowiące niezbywalne prawa podmiotowe.

Zapis zawarty w pierwotnej umowie spółki, iż obaj wspólnicy są dyrektorami zarządzającymi spółką, w świetle powyższych uwag, nie odnosił się do praw osobiście przyznanych tym wspólnikom.

Niezależnie od powyższych rozważań należy podnieść, iż kwestionowane w niniejszej sprawie przez stronę powodową uchwały w żadnym zakresie nie pozbawiły, ani też w żadnym zakresie nie uszczupliły praw spadkobierców zmarłego wspólnika P. K. (1). Spadkobiercy tego wspólnika mogą o przejściu udziału zawiadomić spółkę (art. 187 § 1 k.s.h.) i wskazać wspólnego przedstawiciela do wykonywania swoich praw w spółce (art. 184 § 1 k.s.h.), a także doprowadzić do powołania kolejnych członków zarządu, gdyż aktualny tekst umowy spółki przewiduje powołanie zarządu składającego się z jednego do pięciu członków (§ 15 pkt 1 umowy spółki).

Twierdzenie, że obradom zgromadzenia wspólników z dnia (...) winien był przewodniczyć kurator spółki, nie znajduje żadnego uzasadnienia w przepisach kodeksu spółek handlowych. Kwestionowanie tej uchwały nie znajduje uzasadnionych podstaw.

Nie było natomiast właściwe zgłoszenie przez pozwaną we wniosku o wpis spółki do Krajowego Rejestru Sądowego jako drugiego wspólnika, nieżyjącego już P. K. (1), co słusznie zakwestionował Sąd Rejestrowy. Wniosek w powyższym zakresie powinien zostać uaktualniony, co nie powinno stanowić dla pozwanej większego problemu, wobec ujawnienia się wszystkich spadkobierców P. K. (1), legitymujących się dokumentami stwierdzającymi ich prawa do spadku po nim.

W tym stanie rzeczy należało na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienić zaskarżony wyrok przez oddalenie w całości powództwa i orzeczenie o kosztach procesu, stosownie do jego wyniku, w oparciu o art. 98 i 99 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na podstawie art. 98 i 99 k.p.c.